

СТРУКТУРА ОПИСУ КРАЩОЇ ПРАКТИКИ ПАРТИЦИПАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

1. **НАЗВА ПРАКТИКИ:** СТВОРЕННЯ СПРОМОЖНОЇ ОСВІТНЬОЇ МЕРЕЖІ: ДОСВІД ЗАСУЛЬСЬКОЇ ОТГ

• НАЗВА СЕКТОРУ/ТЕМАТИЧНОГО НАПРЯМУ

2. _____

3. БАЗОВА ІНФОРМАЦІЯ

Область	Полтавська
Тип громади	Сільська
Кількість населених пунктів	38
Кількість населення	16789

4. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОРГАН МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Повна назва підрозділу ОМС, відповідного за реалізацію практики	Відділ освіти, молоді та спорту Засульської сільської ради
Повна назва органу місцевого самоврядування ОТГ	Засульська сільська рада Лубенського району Полтавської області
Повна поштова адреса ОМС: (назва вулиці, номер будинку, назва населеного пункту, назва району, області; поштовий індекс)	пл. академіка Олексія Бекетова, 19, м. Лубни 37503
Телефон (з кодом міжміського зв'язку)	Телефон управління освіти: (05361) 70-141
Адреса електронної пошти ОМС	zasvidosv@ukr.net
Офіційний сайт ОМС ОТГ	Сайт громади: https://zasulska-gromada.gov.ua Сайт відділу освіти, молоді та спорту: http://zasvidosv.kl.com.ua/
ПІБ керівника ОМС ОТГ	Бондаренко Сергій Іванович

ПБ керівника підрозділу ОМС, відповідного за
реалізацію практики ОТГ

Шевченко Людмила Петрівна

5. ОПИС ЗМІСТУ ПРАКТИКИ

i. **Період від початку розробки до впровадження практики (від місяць/рік – до місяць/рік)**

грудень 2015 - січень 2018

ii. **Опис проблем, для вирішення якої впроваджено практику – до 1500 знаків**

В Засульській ОТГ перші вибори відбулися у грудні 2016 року. В громаді сформовано 10 старостинських округів на території яких проживає 16789 чоловік, з них 1311 – діти шкільного віку. Зросла не лише чисельність громади, а й відповідальність влади перед ними за забезпечення якісних послуг, серед яких – послуги в сфері освіти.

Прийнявши від районної влади заклади освіти, Засульська ОТГ прийняла як цінності, так і проблеми. При проектній потужності шкіл ОТГ на 3816 місць у 2017/2018 н.р. у ЗНЗ навчається – 1311 учнів, що становить 34% наповнюваності від проектної. Відповідно до демографічної ситуації у 7-ми НЗ функціонує 14 класів із наповнюваністю менше 5 учнів. Комп'ютерна база НЗ залишається надзвичайно слабкою, що частково стає на заваді роботи для творчого вчителя. Середній вік учителя в ОТГ становить 41-50 років, до 30 років - 12,7%; випускники 2017 року Мацківської, Михнівської, Новаківської, Войнихівської, Вищебулатецької ЗОШ I-III ст. показали низькі результати ЗНО серед шкіл Полтавської області. Витрати на 1 учня в малокомплектних школах становили від 38 до 71 тисячі гривень. Через низьку наповнюваність класів в малокомплектних школах I-III ступеня неможливо реалізувати профільне навчання.

Зазначені проблеми сформували актуальність впровадження практики

iii. Опис діяльності і алгоритм впровадження практики, застосовані методи вирішення проблеми, цільова аудиторія, партнери – до 3500 знаків

При вирішенні проблеми використовувалися такі методи: аналізу даних, моделювання, систематизації, обговорення.

Цільовою аудиторією є учасники навчально процесу: вчителі, діти, батьки.

Виконавцями є відділ освіти молоді та спорту Засульської ОТГ.

Партнерами є голова громади, заступник голови громади, депутатський корпус, старости

Схематично механізм впровадження практики представлено на рисунку 1.

Першим елементом впровадження практики є ідентифікація проблеми. Частково вона була описана вище.

Варто додати, що як визнавали деякі із вчителів, робота в малокомплектних класах не мотивує вчителя до розвитку та впровадження нових підходів до навчання, що негативно відображається на його якості. Крім того зростають витрати на утримання таких шкіл. Як показали результати аналізу зменшення середньої наповнюваності класів призводить до значного підвищення вартості утримання одного учня:

Березівський НВК – 71 332,35 тис.грн. (не вистачає освітньої субвенції – 203240 тис. грн.)

Мацківська ЗОШ I-III ст. -53 393,65 тис. грн.. (не вистачає освітньої субвенції – 373064 тис. грн.)

Вищebuлатецька ЗОШ I-III ст. – 43 840,21 тис.грн. (не вистачає освітньої субвенції – 157813 тис. грн.)

Новаківська ЗОШ I-III ст. -42 956,19 тис.грн. (не вистачає освітньої субвенції – 208704 тис. грн.)

Литвяківська ЗОШ I-III ст. - 41 924,83 тис.грн. (не вистачає освітньої субвенції – 178266 тис. грн.)

Нижчебулатецька ЗОШ I-II ст. – 39 755,11 тис. грн.. (не вистачає освітньої субвенції – 528190 тис. грн.)

Вільшанська ЗОШ І-ІІ ст. – 38 382,81 тис. грн.. (не вистачає освітньої субвенції – 315640 тис. грн.)

Це, в свою чергу, не дозволяє спрямовувати кошти на розвиток, а тільки на забезпечення заробітної плати та оплати енергоносіїв.

Рисунок 1 – Алгоритм впровадження практики

Наступний крок після ідентифікації проблеми – вибір варіанта її вирішення та його застосування на практиці. Фактично існує два варіанти. Перший – формування спроможної освітньої мережі самостійно. Другий – отримання послуг від експертів Асоціації ОТГ.

Забезпечення надання якісних освітніх послуг, посилення матеріально-технічного забезпечення закладів освіти, забезпечення рівного доступу до якісних освітніх послуг – одні із ключових завдань, які ставила перед собою Засульська ОТГ. Для реалізації цих завдань громада готова була робити рішучі кроки.

Визначаючи план дій та терміни їх реалізації громада врахувала, практику підтримки громад з боку держави у 2016 році щодо виділення додаткових фінансових ресурсів для ОТГ в яких створено опорні школи. В Засульській громаді прийняли рішення про необхідність використання таких можливостей. З цією метою відділом освіти, молоді та спорту визначено опорний навчальний заклад та дві філії – школи в яких мав бути понижений ступінь. При визначені опорної школи конкурс в громаді не проводився. Вибір був здійснений на підставі внутрішнього аналізу закладів освіти їх проектної потужності, якості навчання. Завдання повинно було бути реалізовано в короткі терміни. У випадку позитивного рішення сесії сільської ради при реорганізації закладів освіти із пониженням ступеню необхідно за 2 місяці надати попередження вчителям про можливе вивільнення згідно вимог трудового законодавства.

Намагаючись створити опорну школу до 1 вересня, в громаді прагнули насамперед заручитися підтримкою директорів шкіл. З цією метою частково була проведена роз'яснювальна робота серед вчителів. Як наслідок громадськість виступила проти створення опорної школи і пониження ступеня філій. Мешканці погрожували судовими процесами, оскільки їх точка зору не була врахована, таку ж позицію зайняли і вчителі, протестуючи проти пониження ступенів у відповідних закладах освіти. Цей шлях був складним. Позитивними для громади стали зміни в Положенні про освітній округ, яке тепер дозволяло створити опорний заклад без філій, за умови, що до нього підвозяться діти із не менш як 3 населених пунктів в яких раніше були призупинені, або ліквідовані школи. Як наслідок в громаді, рішенням сільської ради створено опорну школу. Проте, проблеми не були вирішені, оскільки створена опорна школа була без філій, а отже змін в умовах навчання для багатьох учнів не відбулося. Крім того, створення опорної школи не вирішувало проблем із фінансуванням усієї мережі шкіл в громаді. Зміна в підході до розподілу освітньої субвенції з 2017 року також вимагала реалізації заходів націлених на підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

Відділом освіти, молоді і спорту робилися спроби повторного винесення на обговорення в громаді питання формування спроможної освітньої мережі, проте це не знаходило належної підтримки.

Громада звернулася по допомогу до Асоціації ОТГ, схематично цей процес можна зобразити таким чином (рисунок 2):

Рисунок 2 – Ключові етапи в наданні послуг експертами секторальної платформи «Якісна освіта» Асоціації ОТГ

Співпраця з експертами-практиками платформи «Якісна освіта» Асоціації ОТГ допомогла досягнути поставлених цілей. Під час візиту експерти розповіли для педагогів та директорів, депутатів та старост про власний досвід, про виклики, які виникали в громад при створенні опорних шкіл, понижені ступеня філій. Важливою умовою досягнення позитивних результатів є дотримання послідовної реалізації всіх ключових етапів у формуванні спроможної освітньої мережі:

1. Визначення лідерів процесу оптимізації
2. Збір та аналіз даних
3. Підготовка сценаріїв змін шкільної мережі
4. Проведення кампанії з інформування та залучення громадськості.

Проведення виїзного консультативного засідання в громаді допомогло побачити, в яких напрямках громаді потрібно посилити роботу. Для Засульської ОТГ важливим було посилення роботи зокрема в таких напрямках:

- Формування достатніх інформаційних масивів – це передбачає уникнення перенавантаження інформацією, вибір тих показників, які орієнтовані на відповідну аудиторію і здатні чітко продемонструвати існуючі проблеми та наслідки їх вирішення;
- Вдосконалення власної практики проведення громадських слухань

За результатами проведеного виїзного консультаційного засідання експертами секторальної платформи «Якісна освіта» Асоціації ОТГ сформовано рекомендації, а також надано підтримку в процесі їх реалізації, особливо важливою в цьому процесі була підтримка Пирятинської громади. Проведена виїзна консультація подальшому також сприяла розвитку партнерських стосунків між Засульською та Пирятинською ОТГ.

Реалізація отриманих рекомендацій сприяла результативному діалогу між владою та громадою. В 5 навчальних закладах проведено по два виїзних засідання за участі голови ОТГ, начальника відділу фінансів, начальника відділу освіти, молоді та спорту, а також двох директорів найбільших шкіл в громаді. Під час громадських обговорень сторони мали можливість висловити і обговорити свої позиції.

Найбільш складними виявилися громадські обговорення з вчителями. Лише в 1 з 5 шкіл, в яких планувалося провести пониження ступеня відзначили, що вони цілком готові до змін і для них не проблема доїзжати на роботу в іншу школу. Також вчителями було відкрито обговорено проблеми забезпечення якості навчання в малокомплектній школі де більша частина учнів знаходиться на індивідуальному навчанні. Вчителі відзначали, що така ситуація демотивує і знижує кваліфікацію самих педагогів, їм складно працювати з класом де є 2-3 дитини, в таких випадках можливість застосовувати сучасних форм та методів навчання обмежена.

На багатьох зустрічах питання якості освітніх послуг вчителів не дуже цікавила. Одним із аргументів проти пониження ступеня школи була – необхідність підвезення дітей на навчання.

Надскладним було вирішення питання працевлаштування вчителів з шкіл де планувалося понизити ступінь. Варто зазначити, що лише в одній школі вчителі 100 % погодилися на запропоновані їм посади. Були випадки коли вчителі відмовлялися від запропонованих посад через необхідність доїзду до місця роботи. При цьому варто зауважити, що в бюджеті громади передбачена компенсація таких витрат. Були випадки коли між запропонованою роботою в школі громади вчителі обирали роботу в районній малокомплектній школі.

Проведено роз'яснювальну роботу для депутатів та старост під час засідань виконкому.

Варто зазначити, що при підготовці інформаційних матеріалів враховувалися потреби цільової аудиторії. Важливими є данні, що характеризують якість навчання, демографічні показники, інформація про індивідуальне навчання, порівняння кількості годин, які виділяються для вивчення предметів при індивідуальній формі навчання і у випадках коли сформовано клас, кількість учнів на одного вчителя, кількість учнів на одного непедагогічного працівника, витрати на одного учня, витрати на енергоносії та опалення.

Проведені заходи сприяли тому, що на сесії сільської ради було прийняті рішення про перепрофілювання та зміну назви шкіл, що було результатом пониження їх ступеня до початкової школи:

Вільшанської загальноосвітньої школи I-II ступенів (додаток 2)

Мацківської загальноосвітньої школи I-III ступенів (додаток 3)

Нижчебулатецької загальноосвітньої школи I-II ступенів (додаток 4)

Пісківської загальноосвітньої школи I-II ступенів (додаток 5)

Крім того були прийняті рішення про припинення Березівського навчально-виховного комплексу загальноосвітня школа I ступеня - дошкільний навчальний заклад шляхом його ліквідації (додаток 6) та створення Березівського ДНЗ (додаток 7). Закриття Березівського НВК викликане тим, що батьки віддали дітей в інші навчальні заклади. Аналогічна ситуація трапилася і в школах, які було понижено до 1 ступеня. Як наслідок в серпні місяці прийнято рішення про призупинення наступних навчальних закладів (додаток 8):

- Вільшанської початкової школи Засульської сільської ради Полтавської області;
- Нижчебулатецької початкової школи Засульської сільської ради Полтавської області;
- Мацківської початкової школи Засульської сільської ради Полтавської області.
- Пісківської початкової школи Засульської сільської ради Полтавської області.

Сформована мережа закладів освіти в Засульській ОТГ дозволила досягти як якісних, так і кількісних результатів, але процес формування спроможної освітньої мережі в громаді продовжується.

iv. Досягнуті якісні і кількісні результати практики– до 1500 знаків

1. Створено опорну школу
2. Ліквідовано НВК
3. Створено 1 дошкільний навчальний заклад
4. Понижено до першого ступеня 4 школи, які, внаслідок відсутності дітей було призупинено на невизначений термін

5. Працевлаштовано 100 % вчителів 5-9 класів, які дали згоду на роботу в закладах освіти в громаді

6. На 80 % зменшила кількість учнів, які навчалися на індивідуальній формі навчання (не за станом здоров'я), якщо у 2017/2018 – 36 осіб; то в 2018/2019 – 7 осіб

v. Головні ризики впровадження практики - до 1000 знаків

1. Не проведення (не якісне проведення) аналізу ситуації

2. Не якісно організована кампанія з інформування та залучення громадськості.

3. Вплив політичних чинників

4. Втрата кваліфікованих педагогічних кадрів

vi. Бюджет практики, обсяги та джерела фінансування, співфінансування, внесок громади тощо

Бюджетна економія у 2018 році становить:

освітньої субвенції – 1 980 637 грн.,

коштів із бюджету ОТГ – 743 124 грн.

У 2019 році економія коштів бюджету ОТГ сягає близько 2 млн. грн..

vii. Наявність публікації у ЗМІ щодо практики (посилання)

Наявні – сайт Асоціації ОТГ <https://hromady.org>

6. ДОДАТКИ ДО ОПИСУ ПРАКТИКИ:

В форматі PDF файлу приклади напрацьованих місцевих нормативно-правових і інших релевантних документів, які допомагають його впровадженню.

- [ROL0904_Додаток 1 ПРОТОКОЛ громадських слухань Вільшанка](#)
- [ROL0904_Додаток 2 Про перепрофілювання та зміну назви Вільшанської ЗОШ -II ступенів](#)
- [ROL0904_Додаток 3 Про перепрофілювання та зміну назви Мацківської ЗОШ I-III ступенів](#)
- [ROL0904_Додаток 4 Про перепрофілювання та зміну назви Нижчебулатецької ЗОШ I-II ступенів](#)
- [ROL0904_Додаток 5 Про перепрофілювання та зміну назви Пісківської ЗОШ I-II ступенів](#)
- [ROL0904_Додаток 6 Про припинення Березівського НВК ЗОШ I ступеня - ДНЗ шляхом його ліквідації](#)
- [ROL0904_Додаток 7 Про створення Березівського ДНЗ Берізенька](#)
- [ROL0904_Додаток 8 Рішення ВК Про призупинення](#)